

På to virkelighetsplan

IdaLou Larsen

Oppdatert onsdag, den 21. februar, 2007.

I Strømmer av Tale Næss utspiller handlingen seg på to virkelighetsplan. Regissør Kristin Bjørn gjør hva hun kan, og Bernt Bjørn er gripende i tittelrollen, men likevel overbeviser ikke Strømmer helt.

Har Tale Næss ment å legge en dobbeltbetydning i navnet til sin hovedpersonen når hun har kalt ham Strømmer, og attpåtil brukt hans navn som stykkets tittel? Det er noe i hennes tekst som bringer tankene hen både på strømmende vann og på det litterære «stream of consciousness»-begrepet.

Uansett, stykkets hovedperson heter altså Strømmer, og bærer dessuten det meget norske og ganske alminnelige fornavnet Finn. Han bor alene med sin seks årgamle datter Thea, og i sin første replikk - nærmest en kort monolog - gir han en idyllisk skisse av far/datter-forholdet.

Men i fortid. Og i neste scene snakker han med den kvinnelige konstabelen han har tilkalt fordi datteren er forsvunnet. Ikke på vei til eller fra skolen, men hjemme.

Tidlig en morgen har nemlig Strømmer oppdaget at Thea ikke ligger i sengen sin på barneværelset, hun befinner seg rett og slett ikke i huset, og han finner henne heller ikke ute. Hun er borte.

I ukene som følger forsvinningen, mister Strømmer litt etter litt kontakt med virkeligheten, og Tale Næss fører oss inn i hans indre verden. Thea dukker opp igjen, men da er hun ikke bare én, hun er blitt til fem småjenter som, akkurat slik Thea i sin tid, bringer stadig mer kaos i Strømmers tilværelse. Og langsomt avdekkes det kompliserte forholdet mellom far og datter.

I en samtale med regissør Kristin Bjørn kommer det fram at dramatikerens og teatergruppen har hatt forskjellige oppfatninger av teksten. «I utgangspunktet trodde jeg at jeg hadde skrevet et eksistensiell tekst om forsvinning. Ferske Scener møtte teksten med et fokus på en samtidsproblematikk: Hvorfor får vi barn?», sier Tale Næss.

Disse motstridende oppfatningene er kanskje årsaken til at forestillingen har sine problematiske sider. Og her er det nok dramatikerens som må ta hovedansvaret. Tale Næss har sagt at hun med *Strømmer* ønsket å rette søkelyset mot det moderne menneskets manglende evne til å innfri dagens absolutte krav til ekte menneskelig nærvær. «Vi blir fraværende i det som skulle vært det nærmeste. Og vi skjønner ikke hvorfor.»

Det er en interessant og meget aktuell problemstilling. Men det spørres om en fars reaksjon når hans eneste barn forsvinner, er den beste illustrasjonen på fravær/nærvær-problemstillingen. For stykket er også en meget realistisk fortelling om fortvilelsen hos barnet som

tar alt hun hører bokstavelig, og velger å dø når hun føler seg avvist.

Men selv om Thea blir til fem forskjellige småjenter, vektlegges ikke hennes tragiske historie: Den får vi så vidt et glimt av mot slutten av stykket.

Tale Næss lar heller ikke Finn Strømmer reflektere over det som har skjedd. Hun ønsker nemlig ikke å psykologisere eller forklare: Hun er imot «snakketeaterformen ... som presses nedover all dramatikkk», og psykologisk realisme er henne fremmed. Derfor opphever hun for eksempel skillet mellom den virkelige virkeligheten og Finn Strømmers kaotiske indre verden, og lar Strømmers kamerater høre at jentene snakker sammen på barneværelset.

Samtidig er det ikke til å komme forbi at *Strømmer* også henter elementer fra kriminalhistorien: Til slutt får vi vite hva som skjedde, og hvorfor Thea forsvant. Men Strømmer kommer ikke fram til noen erkjennelse, og tar tilsynelatende aldri sitt ansvar for Theas død.

Det er ikke regissør Kristin Bjørns feil at fortellingens to virkelighetsplaner aldri møtes. Dramatikerens litt ambivalente grep om teksten har nok hovedansvaret for at det er noe ufullbrakt over forestillingen. Bernt Bjørns intense innlevelse i Finn Strømmer-skikkelsen tilfører heldigvis langt på vei teksten den helheten den mangler.

Det er Bernt Bjørn som bærer *Strømmer*. Verken kameraten hans, arbeidskollegaen, legen eller politikvinnen blir levende skikkelser, og det er verken skuespillernes eller regisørens feil: Replikkene deres er rett og slett uinteressante. Tale Næss har kanskje valgt dette helt bevisst, for å understreke Strømmers manglende evne til medmenneskelig kontakt - bipersonene er kanskje sett gjennom hans opplevelse av dem, og der eksisterer de omtrent ikke. Men dette opplever jeg ikke mens jeg ser det, det resonnerer jeg meg med velvilje til i etterkant.

Hege Pålsrud har valgt å ta utgangspunkt i et realistisk scenebilde - den litt slitte og hverdagslige dagligstuen til Finn Strømmer. Men hun lar med hell det fantastiske ta overhånd når de fem småjentene kommer inn og skaper kaos i Finn Strømmers tilværelse. De fem jentenes lekne og levende samspill med Bernt Bjørn er for øvrig noe av det fineste ved forestillingen.

Ferske Scener gjestet Det Åpne Teater

Strømmer Av Tale Næss

Regi: Kristin Bjørn

Scenografi: Hege Pålsrud

Lysdesign: Nicolas Horne

Med Bernt Bjørn, Maja Bohne Johnsen, Pernille Dahl Johnsen, Gøran Østerbøl, Tommy Henriksen, Ingeborg Sætra, Lene Steinvik, Sofie Emaus, Hilde Østvik Kaspersen, Lydia Reibo